

Duurzaam geproduceerd hout: in tien jaar naar 83%

Sinds de jaren 90 van de vorige eeuw is door velen hard gewerkt om het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt te vergroten. En niet zonder resultaat. Uit de meest recente cijfers over 2015 blijkt het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout 83,3% voor gezaagd hout en plaatmateriaal en 65,4% voor papier en karton te zijn. Een enorme groei ten opzichte van de situatie in 2005.

Duurzaam geproduceerd hout: in tien jaar naar 83%

Vijfde marktmeting

Voor de vijfde keer in 10 jaar tijd, heeft Probos een marktmeting uitgevoerd naar het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in opdracht van de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken en IDH, The Sustainable Trade Initiative. De laatste marktmeting is uitgevoerd over het jaar 2015¹.

Bronbenadering

Het marktaandeel is bepaald door gebruik te maken van de zogenaamde bronbenadering. Hierbij wordt gekeken of producten die voor het eerst op de Nederlandse markt komen al dan niet zijn voorzien van een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring. Het gepresenteerde marktaandeel zegt dus niets over het volume dat uiteindelijk met een certificaat of verklaring bij de eindgebruiker terecht komt. Deze methode is in lijn met de metingen over 2005, 2008, 2011 en 2013, waarmee ondertussen een meerjarige trend weergegeven kan worden.

Duurzaam geproduceerd hout

Binnen deze marktmeting is duurzaam geproduceerd hout gedefinieerd als hout dat voldoet aan het inkoopbeleid van de Nederlandse rijksoverheid. Voor 2015 betekent dat de certificeringssystemen FSC internationaal en PEFC internationaal geaccepteerd zijn, inclusief MTCS. MTCS is in deze marktmeting dus voor de eerste keer als aantoonbaar duurzaam meegenomen. Om de vergelijkbaarheid met de marktmeting over het jaar 2013 mogelijk te maken, zijn de marktaandelen voor 2013 opnieuw berekend, waarbij MTCS als aantoonbaar duurzaam is opgevat.

Tabel 1 Het totaal volume gezaagd hout en plaatmaterialen dat in 2013 en 2015 met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ rhe).

	FSC	PEFC	Totaal	in %
Totaal			5.386.000	
Totale markt 2015*				
Met certificaat 2015	2.458.000	2.027.000	4.485.000	83,3%
Totale markt 2013*			5.052.000	
Met certificaat 2013	2.057.000	1.784.000	3.841.000	76,0%

* De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

Groei zet door

In totaal is er in 2015 een volume van bijna 4,5 miljoen m³ rondhoutequivalenten (rhe²) gezaagd hout en plaatmateriaal met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt gebracht. Dit is 83,3% van het totale Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal (tabel 1). Hiermee is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt met iets meer dan 7 procentpunt toegenomen ten opzichte van 2013 toen het marktaandeel 76,0% bedroeg. De groei in het marktaandeel ligt op ongeveer hetzelfde niveau als tussen 2011 en 2013. In absolute zin is het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in de periode 2005-2015 toegenomen met 3,6 miljoen m³ rhe.

Groei binnen alle productgroepen

Alle productgroepen laten groei zien, waarbij het gematigd loofhout eruit springt met een groei van 20,7% naar 33,7% (figuur 1). Desalniettemin blijft deze productgroep nog steeds sterk achter bij de rest. De oorzaak hiervoor moet met name worden gezocht binnen de emballage-industrie, waar een aanzienlijke hoeveelheid gematigd loofhout wordt gebruikt en het marktaandeel duurzaam

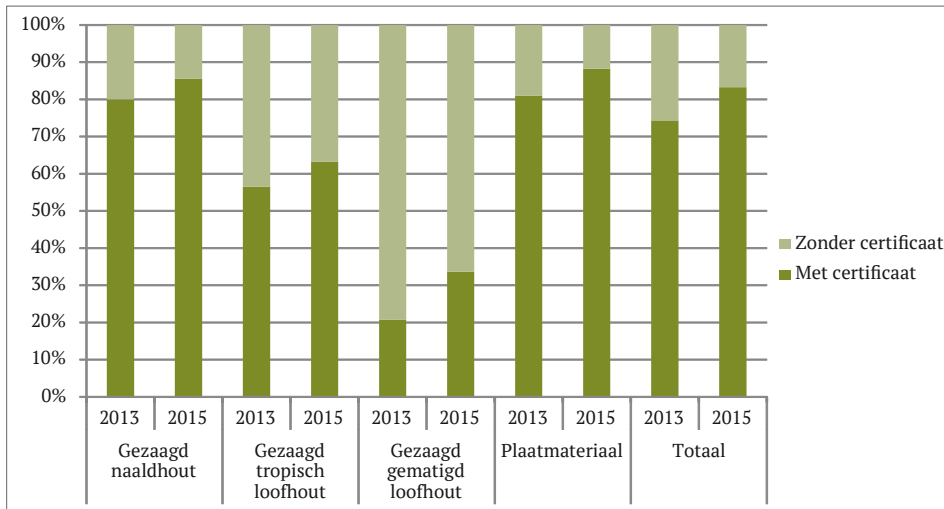
achterblijft. Het marktaandeel duurzaam voor gezaagd naaldhout is toegenomen tot 85,5% waarmee het marktaandeel weer uitkomt op het niveau van 2011. Het gezaagd tropisch loofhout is met 6,7 procentpunt toegenomen tot 63,3%. Ook het plaatmateriaal laat opnieuw groei zien (+7,2 procentpunt naar 88,2%), maar de groei is niet te vergelijken met die tussen 2011 en 2013 (+28,8 procentpunt).

Gezaagd tropisch loofhout

Net als in 2013 is Maleisië het belangrijkste land van herkomst binnen het totale volume gezaagd tropisch loofhout. Het aandeel van Maleisië is gegroeid van ca. 32% in 2013 naar ca. 36% in 2015. Daarnaast spelen Kameroen (19%) en Gabon (14%) een grote rol. Wanneer gekeken wordt naar het land van herkomst voor gezaagd tropisch hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat is geaccepteerd voor het duurzaam inkoopbeleid, dan is bijna de helft (ca. 47%) afkomstig uit Maleisië (grotendeels met PEFC-certificaat). Op ruime afstand gevolgd door Kameroen (13%), Gabon (10%) en Indonesië (9%).

1 Een nieuwe meting is voorzien over het jaar 2017.

2 Rhe: een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken.

Figuur 1 De verhouding tussen het volume gezaagd hout en plaatmateriaal per productgroep met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer en het totale Nederlandse houtverbruik in 2013 en 2015.

Marktaandeel FSC en PEFC

In 2015 was 55% van het met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt gebrachte volume gezaagd hout en plaatmateriaal voorzien van een FSC-certificaat. De rest van het volume (45%) was voorzien van een PEFC-certificaat. Deze verhouding is identiek aan de situatie in 2013. Het accepteren van MTCS als aantoonbaar duurzaam binnen het inkoopbeleid heeft dus niet geresulteerd in andere verhoudingen. Het marktaandeel ten opzichte van het totale Nederlandse houtverbruik komt voor FSC uit op 40,9% en dat van PEFC op 33,1%.

Duurzaam geproduceerd papier en karton

De totale hoeveelheid aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton dat in 2015 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 1.739.500 ton. Dat komt overeen met een marktaandeel van 65,6% (52,6% FSC en 13,0% PEFC) bij een totaalverbruik van papier en karton in

2015 van 2.651.000 ton (tabel 2). In figuur 2 is het marktaandeel van papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer per productgroep weergegeven.

Met en is weten

In opdracht van het toenmalige ministerie van VROM heeft Probos in 2006 voor het eerst het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt gemeten. Om de impact van het Nederlands overheidsbeleid te toetsen, wilde VROM destijds graag een 0-meting laten uitvoeren en tevens weten of er hout uit gecertificeerde bossen zonder certifi-

caat op de markt kwam. Chain-of-Custody (CoC-)certificering was toen namelijk nog geen gemeengoed.

De resultaten van deze en daaropvolgende marktmetingen en detailstudies zijn telkens gebruikt om concrete activiteiten te ontplooiën die bijdragen aan het verhogen van het marktaandeel. Zo wordt inzichtelijk gemaakt wat het land van herkomst is van tropisch hout en tevens welke sectoren het goed doen of juist achterblijven. Cijfers dragen bij aan transparantie. Op basis van de resultaten zijn bijvoorbeeld gerichte acties ondernomen om de houtstromen in de bouw en de emballage sector te verduurzamen. De cijfers zijn niet het doel, maar een middel om handelsstromen te verduurzamen en daarmee duurzaam bosbeheer te stimuleren.

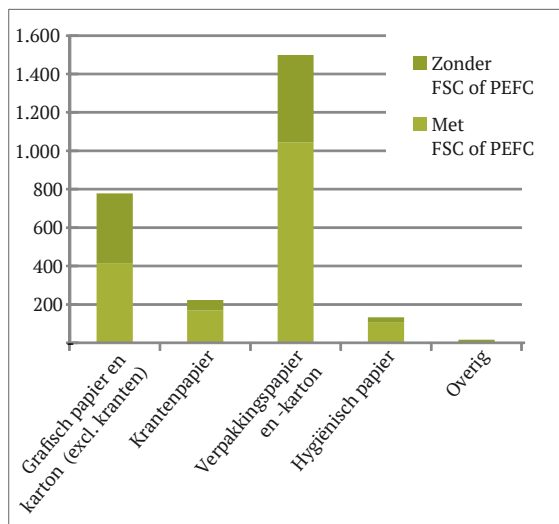
Inspanningen van velen

De gezamenlijke inzet van NGO's, overheden, certificeringssystemen en de bos- en houtsector, heeft ervoor gezorgd dat Nederland aantoonbaar het hoogste marktaandeel duurzaam geproduceerd hout wereldwijd kent. Druk van NGO's, bewustwordingscampagnes, de in 2004 geïntroduceerde gedragscode en de verschillende beleidsplannen van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse

Tabel 2 Het totaal volume papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat in 2013 en 2015 op de Nederlandse markt is gebracht (in ton)

	FSC	PEFC	Totaal	in %
Totaal				
Totale markt 2015			2.651.000	
Met certificaat 2015	1.395.300	344.200	1.739.500	65,6%
Totale markt 2013			2.755.000	
Met certificaat 2013	1.038.900	258.100	1.297.400	47,1%

* De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

Figuur 2 Hoeveelheden papier en karton (in 1.000 ton) op de Nederlandse markt in 2015 per productgroep met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer.

Houthandelaren (VVNH) hebben een belangrijke bijdrage geleverd. Hetzelfde kan gezegd worden van de convenanten en partnerschappen die de certificeringssystemen met individuele bedrijven en organisaties zijn aangegaan. Het duurzaam inkoopbeleid van de overheid, maar vooral ook het faciliterend beleid heeft een verschil gemaakt. Dit is bereikt door enerzijds de markt klaar te stomen voor duurzaam geproduceerd hout en anderzijds het 'overheidsinkopers' makkelijk te maken aan het beleid te voldoen. Initiatieven als www.houtdatabase.nl, verzorgen van voorlichting en trainingen, standaardbestekbepalingen en de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer zijn belangrijk geweest om te komen waar we nu zijn: ruim 80% van alle primaire houtproducten op de Nederlandse markt is aantoonbaar afkomstig uit duurzaam beheerde bossen.

We zijn er nog niet!

Dit klinkt alsof we er bijna zijn, maar het

tegenovergestelde is waar. Het laaghangende fruit is al een tijd geplukt. Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de ambitie die door de VVNH-leden is afgesproken voor hardhout. Zij achten een marktaandeel van 65% in 2020 haalbaar, mits de overheid zorgt voor meer faciliterend beleid. Voor tropisch hardhout zou dit in 5 jaar tijd 1,7 procentpunt groei zijn ten opzichte van het marktaandeel dat uit deze studie is gekomen. Bij gematigd hardhout is het bijna een verdubbeling. De ambitie van de sector moet vooruitstrevend zijn. Ook in het eigenbelang. Zo wil de sector onder andere op basis van

levenscyclus analyses (LCA's) de concurrentie aangaan met andere materialen. De resultaten vallen uitstekend uit voor hout, maar alleen wanneer het aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout betreft. Hoe dan ook: het zal uitdagend zijn moeilkere stromen als tropisch en gematigd hardhout, bijvoorbeeld uit Roemenië, de Balkan, Wit-Rusland en Oekraïne naar 100% duurzaam geproduceerd te brengen. Een stevige markt vraag is hierbij cruciaal.

Het is ook belangrijk te beseffen dat de afgelopen decennia houtstromen zich hebben verlegd. Mede als gevolg van de recente economische crisis en de opkomst van alternatieven, is de consumptie van (tropische) houtproducten in Nederland en ook in andere Europese landen sterk gedaald. In 2005 consumeerde Nederland bijvoorbeeld nog 730.000 m³ rhes gezaagd tropisch hardhout, momenteel is dat 400.000 m³ rhes. Daarmee is de impact van Nederland op het verduurzamen van bosbeheer in de tropen afgenomen. Des te

meer reden internationaal samen te werken om houtstromen te verduurzamen.

Tot we op 100% zitten, blijft het, zeker wat Probos betreft, voor opdrachtgevers zaak te controleren of datgene wat gevraagd wordt, uiteindelijk ook is geleverd. Tevens zou het uiterst effectief zijn te voorkomen dat andere landen het wiel opnieuw uit moeten vinden en dat de lessen die we hier met z'n allen de afgelopen decennia hebben geleerd met andere landen worden gedeeld. Een mooie taak voor zowel de Nederlandse overheid als het bedrijfsleven. Tot slot zouden we in Nederland, mede gezien de marktontwikkelingen, graag zien dat we meer oog krijgen voor bewerkte houten producten. Ook in de marktmetingen. Het op 22 maart j.l. ondertekende convenant Bevorderen Duurzaam Bosbeheer sluit hier goed op aan. Het convenant vormt een goede basis voor de sector om gezamenlijk de schouders eronder te zetten. Zeker op het vlak van datavoorziening en detailstudies, werkt Probos hier graag aan mee.

De auteurs danken opnieuw alle bedrijven uit de hout- en papiersector die aan de marktmetingen hebben meegewerkt! Alleen door hun medewerking levert de marktmeting bruikbare resultaten op en kunnen we bijdragen aan het uiteindelijke doel: het stimuleren van duurzaam bosbeheer wereldwijd.

Jan Oldenburger, Mark van Benthem en Fons Voncken

Het rapport met alle resultaten is te downloaden via: www.probos.nl.

Foto voorblad: vers gezaagde Basralocus voor de Nederlandse markt (Foto: Mark van Benthem, Probos)